

VOL 2, No 85 (85) (2022)

The scientific heritage

(Budapest, Hungary)

The journal is registered and published in Hungary.

The journal publishes scientific studies, reports and reports about achievements in different scientific fields.

Journal is published in English, Hungarian, Polish, Russian, Ukrainian, German and French.

Articles are accepted each month.

Frequency: 24 issues per year.

Format - A4

ISSN 9215 — 0365

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal.

Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Chief editor: Biro Krisztian

Managing editor: Khavash Bernat

- Gridchina Olga - Ph.D., Head of the Department of Industrial Management and Logistics (Moscow, Russian Federation)
- Singula Aleksandra - Professor, Department of Organization and Management at the University of Zagreb (Zagreb, Croatia)
- Bogdanov Dmitrij - Ph.D., candidate of pedagogical sciences, managing the laboratory (Kiev, Ukraine)
- Chukurov Valeriy - Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Biochemistry of the Faculty of Physics, Mathematics and Natural Sciences (Minsk, Republic of Belarus)
- Torok Dezso - Doctor of Chemistry, professor, Head of the Department of Organic Chemistry (Budapest, Hungary)
- Filipiak Pawel - doctor of political sciences, pro-rector on a management by a property complex and to the public relations (Gdansk, Poland)
- Flater Karl - Doctor of legal sciences, managing the department of theory and history of the state and legal (Koln, Germany)
- Yakushev Vasilij - Candidate of engineering sciences, associate professor of department of higher mathematics (Moscow, Russian Federation)
- Bence Orban - Doctor of sociological sciences, professor of department of philosophy of religion and religious studies (Miskolc, Hungary)
- Feld Ella - Doctor of historical sciences, managing the department of historical informatics, scientific leader of Center of economic history historical faculty (Dresden, Germany)
- Owczarek Zbigniew - Doctor of philological sciences (Warsaw, Poland)
- Shashkov Oleg - Candidate of economic sciences, associate professor of department (St. Petersburg, Russian Federation)
- Gál Jenő - MD, assistant professor of history of medicine and the social sciences and humanities (Budapest, Hungary)
- Borbély Kinga - Ph.D, Professor, Department of Philosophy and History (Kosice, Slovakia)
- Eberhardt Mona - Doctor of Psychology, Professor, Chair of General Psychology and Pedagogy (Munich, Germany)
- Kramarchuk Vyacheslav - Doctor of Pharmacy, Department of Clinical Pharmacy and Clinical Pharmacology (Vinnytsia, Ukraine)

«The scientific heritage»

Editorial board address: Budapest, Kossuth Lajos utca 84,1204

E-mail: public@tsh-journal.com

Web: www.tsh-journal.com

CONTENT

ART STUDIES

Trutneva N., Ainabekova N.

THEME OF ARTICLE: INTERPRETATION OF
THE COMPOSER'S INTENTION IN THE
MEANS OF ARTISTIC EXPRESSIVENESS OF
THE PERFORMER 3

ECONOMIC SCIENCES

Bermukhamedova G.

GROWTH OF COMPETITIVE ADVANTAGES
OF THE ENTERPRISE IN THE CONDITIONS
OF IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE
POTENTIAL OF ECONOMY 9

Zinisha, Volkov N., Kucherenko A.

TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF BANKING
ECOSYSTEMS..... 14

Markelova Yu., Sakhautdinova N.

MARKETING STRATEGIES OF MODERN
COMMERCIAL ENTERPRISES 17

HISTORICAL AND ARCHEOLOGICAL SCIENCES

Sitnyansky G.

MUSCOVY, LITHUANIA AND THE GOLDEN
HORDE IN THE XIV CENTURY.....20

JURIDICAL SCIENCES

Chaika O.

QUARANTINE AS A LEGAL REGIME OF THE
TEMPORAL COURSE OF ADMINISTRATIVE
JUDICIARY IN CASES OF RESOLUTION OF
TAX DISPUTES: FORMULATION OF THE
PROBLEM 29

PEDAGOGICAL SCIENCES

Kryshtal D., Kryshtal N., Tarasov S., Nogko I.

THE MECHANISMS FORMATION OF
SCIENTIFIC RESEARCH IN UKRAINE 34

Morgay L.

PECULIARITIES OF THE ACTIVITY OF
A SOCIAL WORKER IN WORKING
WITH DISAPPEARED
FAMILIES 38

Nurumzhanova K., Bataeva A., Zhuspekova N.

DEVELOPMENT OF A TECHNOLOGICAL
MODEL OF THE CONSTRUCTIVIST
EDUCATIONAL PROCESS IN
PHYSICS BASED ON CASE-STUDY
TECHNOLOGY 40

Sochin S.

MODERN TECHNOLOGIES OF TEACHER
TRAINING WITH SUBJECT SPECIALIZATION
OF GENERAL DEVELOPMENT 4

**ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА У РОБОТІ З
НЕБЛАГОПОЛУЧНИМИ СІМ'ЯМИ**

Моргай Л.А.

*Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
доктор філософії, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної педагогіки та соціальної ро-
боти*

**PECULIARITIES OF THE ACTIVITY OF A SOCIAL WORKER IN WORKING WITH
DISAPPEARED FAMILIES**

Morgay L.

*Uman State Pedagogical University named after Pavel Tychna
Doctor of Philosophy, Associate Professor of the Department of Social Pedagogy and Social Pedagogy and
Social Work*

Анотація

Дана стаття присвячена особливостям роботи соціального працівника з неблагополучними сім'ями.

На сьогодні спостерігається підвищений інтерес до багатьох соціальних проблем, однією із таких проблем є робота соціального працівника з неблагополучними сім'ями. Все це зумовлено тим, що у нашому суспільстві збільшується кількість сімей, які мають життєві проблеми.

Встановлено, що неблагополучна сім'я – це сім'я, яка повністю або частково втратила свої виховні можливості через ті або інші причини.

В Україні соціальна робота з неблагополучними сім'ями знаходиться в центрі уваги багатьох соціальних інститутів, дослідницьких програм, які спрямовані на покращення рівня життя зазначеної категорії суспільства.

Проблема соціалізації та соціальної адаптації неблагополучних сімей набули особливої уваги в останній час, це пов'язано з соціально-економічними перетвореннями, збільшенням різноманітних форм власності, законодавством, структурними, економічними змінами, які призвели до зміни ринку праці, зростання безробіття, майнове розшарування суспільства. В результаті цього, виникли порушення соціальної адаптації, взаємодіючих соціальних груп, соціальних інститутів, в тому числі інституту сім'ї, який здійснює виховання дітей.

Abstract

This article focuses on the specifics of a social worker's work with disadvantaged families.

There is a growing interest in many social issues today, one of which is the work of a social worker with disadvantaged families. All this is due to the fact that in our society the number of families with life problems is increasing.

It has been established that a disadvantaged family is a family that has completely or partially lost its educational opportunities due to one reason or another.

In Ukraine, social work with disadvantaged families is the focus of many social institutions, research programs aimed at improving the living standards of this category of society.

The problem of socialization and social adaptation of disadvantaged families has received special attention recently, due to socio-economic transformations, increasing various forms of ownership, legislation, structural, economic changes that have led to changes in the labor market, rising unemployment, property stratification. As a result, there were violations of social adaptation, interacting social groups, social institutions, including the family institution, which raises children.

Ключові слова: соціальний працівник, неблагополучна сім'я, моделі сім'ї, дисфункціональні сім'ї, діагностика, соціальний супровід, функції соціального працівника.

Keywords: social worker, disadvantaged family, family models, dysfunctional families, diagnostics, social support, functions of a social worker.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Соціальна робота – це професійна діяльність соціальних інституцій, державних і недержавних організацій, груп і окремих індивідів із надання допомоги у здійсненні успішної соціалізації особам чи групам людей у випадках, коли за відсутності належних умов у суспільстві або особистих вад їхня соціалізація ускладнюється, призупиняється або відбувається у зворотному напрямі.

Неблагополучна сім'я або дисфункціональна сім'я – це така сім'я, в якій одна або декілька функцій порушені або відсутні.

Для соціальних працівників, які допомагають проблемній родині, важливо опиратися на сучасні теоретичні концепції, зокрема, уявлення про структуру та динаміку сім'ї [4, с. 280].

Певна модель діяльності з проблемними сім'ями вже склалася в практиці соціально-педагогічної роботи, яка спрямована на вирішення однієї із завдань соціального працівника – допомогти дітям уникнути деформації соціальних зв'язків, уникнути негативних контактів і впливів.

Активно використовуються соціальними працівниками моделі допомоги сім'ї: педагогічна, соціальна, психологічна, діагностична і медична. Застосування тієї чи іншої моделі залежить від характеру причин, які викликають проблеми дитячо-батьківських відносин [7].

Щодо діяльності соціального працівника з сім'єю, значна кількість науковців акцентують увагу на три складових соціально-педагогічної допомоги – психологічну, освітню, посередницьку незалежно від типу сім'ї.

Об'єктом впливу соціального працівника можуть бути всі дорослі члени сім'ї, дитина і сама сім'я, в цілому, як колектив. Соціальний працівник повинен надавати допомогу і підтримку сім'ї, діючи в інтересах дитини.

Науковці стверджують, що діяльність соціального педагога з сім'єю протікає за трьома напрямками: освітній, психологічний, посередницький.

1. Освітній напрям включає допомогу батькам у навчанні та вихованні. Допомога в навчанні спрямована на формування педагогічної культури батьків і їх просвіта. У вихованні допомогу здійснює шляхом створення спеціальних виховують ситуацій з метою зміцнення виховного потенціалу сім'ї [1].

2. Психологічний напрям включає соціально-психологічну підтримку і корекцію, яка заснована на психологічній та діагностичній моделях. Така підтримка, з позиції соціального працівника, спрямована на формування сприятливої психологічної атмосфери в сім'ї, надання підтримки в союзі з психологом стає найбільш ефективним, корекція відносин здійснюється в тому випадку, коли в родині спостерігаються факти психологічного насильства над дитиною (образ, приниження, нехтування його інтересами і потребами).

3. Посередницьке напрямком містить наступні компоненти: допомога в організації, координацію та інформування членів неблагополучних сімей. Допомога в організації полягає в організації сімейного дозвілля (включення членів сім'ї в організацію і проведення свят, ярмарків, виставок і т.д.), в координації спрямована на встановлення і актуалізацію

зв'язків з різними відомствами, соціальними сім'ями службами, центрами соціальної допомоги та підтримки, в інформуванні спрямована на інформування сім'ї з питань соціального захисту [1].

Важливе місце в діяльності соціального працівника з неблагополучними сім'ями займає діагностика. Діагностика неблагополучних сімей проводиться з ряду причин: труднощі визначення меж благополуччя, відносність поняття «соціальний добробут», рухливість кордонів благополуччя, різниця сприйняття сім'ями поняття благополуччя

одних, ситуація сприймається як благополучна, для інших, як неблагополучна) і т.д.

У соціальній роботі виділяють моделі надання допомоги сім'ї, які її потребують та які у своїй практиці використовують соціальні педагоги: 1. Педагогічна модель – заповнення соціальним педагогом нестачі педагогічної компетентності батьків.

2. Соціальна модель – вирішення сімейних труднощів в результаті несприятливих життєвих обставин.

3. Психологічна модель – практична допомога дитині в подоланні психологічних бар'єрів в області спілкування, дозвіл труднощів, пов'язаних з особистими особливостями членів сім'ї.

4. Діагностична модель, об'єктом якої моделі є сім'я, а також діти і підлітки з порушеннями і відхиленнями в поведінці. Діагностичний висновок дозволяє прийняти правильне рішення щодо надання допомоги таким сім'ям.

5. Медична модель застосовується в таких ситуаціях, коли в основі сімейних труднощів лежать хвороби одного з його членів сім'ї» [3].

В своїй роботі соціальний працівник використовує функції: діагностичну, організаторську, прогностичну, попереджувально-профілактичну, організаційно-комунікативну, охоронно-захисну, але не розглядають їх щодо до роботи з сім'ями, в тому числі і з неблагополучними [5].

Розглядаючи функції професійної діяльності соціального працівника, звертається увага на особливості роботи з сім'ями, в тому числі з неблагополучними сім'ями. Чи не виявляємо в цій роботі ми ітерміна «неблагополучні сім'ї» і природно, немає опису роботи з неблагополучними сім'ями.

Проте основною технологією соціальної роботи з неблагополучними сім'ями є соціальний супровід. Соціальний супровід є формою соціальної підтримки та передбачає надання конкретній особі чи сім'ї комплексу соціальних послуг [6].

Це є справді оптимальний спосіб для здійснення соціальної підтримки сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, оскільки передбачає тривалу в часі, професійну, всебічну допомогу. Соціальний супровід, згідно із Законом України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» – робота, спрямована на здійснення соціальної опіки, допомоги та патронажу соціально незахищених категорій дітей та молоді з метою подолання життєвих труднощів, збереження, підвищення їхнього соціального статусу [6].

Соціальний супровід сім'ї – це вид соціальної (для

роботи, який передбачає здійснення соціальними службами системи комплексних заходів щодо тривалої допомоги сім'ям та їх членам з метою збереження сім'ї, відновлення родинних стосунків, захисту і реалізації прав членів сім'ї у родині і прав сім'ї у суспільстві.

Висновки. Таким чином, ми розглянули особливості діяльності соціального працівника при роботі із неблагополучними сім'ями. З'ясували та пере-

коналися, що для кращого вивчення даної сім'ї потрібно застосовувати діагностику, яка краще допоможе розібратися із ситуацією, яка склалася. Визначили, якими функціями має користуватися соціальний працівник для вирішення поставлених завдань. Описали методи, за допомогою яких можна визначити чи благополучна сім'я чинні. Визначили, що з даною проблемою соціальний працівник не може впоратись самостійно, потрібна допомога фахівців психологів.

Список літератури

1. Соціальний супровід неблагополучних сімей
<https://www.google.com/search?client=opera&q=СОЦІАЛЬНИЙ+СУПРОВІД+НЕБЛАГОПОЛУЧНИХ+СІМЕЙ&sourceid=opera&ie=UTF-8&oe=UTF-8//>.

2. Капська А. Й. Соціальна робота: технологічний аспект. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 56 с.

3. Карпенко О. Г. Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників в умовах університетської освіти. К., 2008. 44 с.

4. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота: підручник. Київ, 2009. 367 с.

5. Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Типового положення про спеціальний будинок-інтернат» від 09.11.2011 № 432. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1389-11>.

6. Наказ Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/4961.html>.

7. Тюття Л. Т., Іванова І. Б. Соціальна робота: теорія і практика. К.: Знання, 2008. 574 с.

VOL 2, No 85 (85) (2022)

The scientific heritage
(Budapest, Hungary)

The journal is registered and published in Hungary.

The journal publishes scientific studies, reports and reports about achievements in different scientific fields.

Journal is published in English, Hungarian, Polish, Russian, Ukrainian, German and French.

Articles are accepted each month.

Frequency: 24 issues per year.

Format - A4

ISSN 9215 — 0365

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal.

Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Chief editor: Biro Krisztian

Managing editor: Khavash Bernat

- Gridchina Olga - Ph.D., Head of the Department of Industrial Management and Logistics (Moscow, Russian Federation)
- Singula Aleksandra - Professor, Department of Organization and Management at the University of Zagreb (Zagreb, Croatia)
- Bogdanov Dmitrij - Ph.D., candidate of pedagogical sciences, managing the laboratory (Kiev, Ukraine)
- Chukurov Valeriy - Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Biochemistry of the Faculty of Physics, Mathematics and Natural Sciences (Minsk, Republic of Belarus)
- Torok Dezso - Doctor of Chemistry, professor, Head of the Department of Organic Chemistry (Budapest, Hungary)
- Filipiak Pawel - doctor of political sciences, pro-rector on a management by a property complex and to the public relations (Gdansk, Poland)
- Flater Karl - Doctor of legal sciences, managing the department of theory and history of the state and legal (Koln, Germany)
- Yakushev Vasilii - Candidate of engineering sciences, associate professor of department of higher mathematics (Moscow, Russian Federation)
- Bence Orban - Doctor of sociological sciences, professor of department of philosophy of religion and religious studies (Miskolc, Hungary)
- Feld Ella - Doctor of historical sciences, managing the department of historical informatics, scientific leader of Center of economic history historical faculty (Dresden, Germany)
- Owczarek Zbigniew - Doctor of philological sciences (Warsaw, Poland)
- Shashkov Oleg - Candidate of economic sciences, associate professor of department (St. Petersburg, Russian Federation)
- Gál Jenő - MD, assistant professor of history of medicine and the social sciences and humanities (Budapest, Hungary)
- Borbély Kinga - Ph.D, Professor, Department of Philosophy and History (Kosice, Slovakia)
- Eberhardt Mona - Doctor of Psychology, Professor, Chair of General Psychology and Pedagogy (Munich, Germany)
- Kramarchuk Vyacheslav - Doctor of Pharmacy, Department of Clinical Pharmacy and Clinical Pharmacology (Vinnytsia, Ukraine)

«The scientific heritage»

Editorial board address: Budapest, Kossuth Lajos utca 84,1204

E-mail: public@tsh-journal.com

Web: www.tsh-journal.com